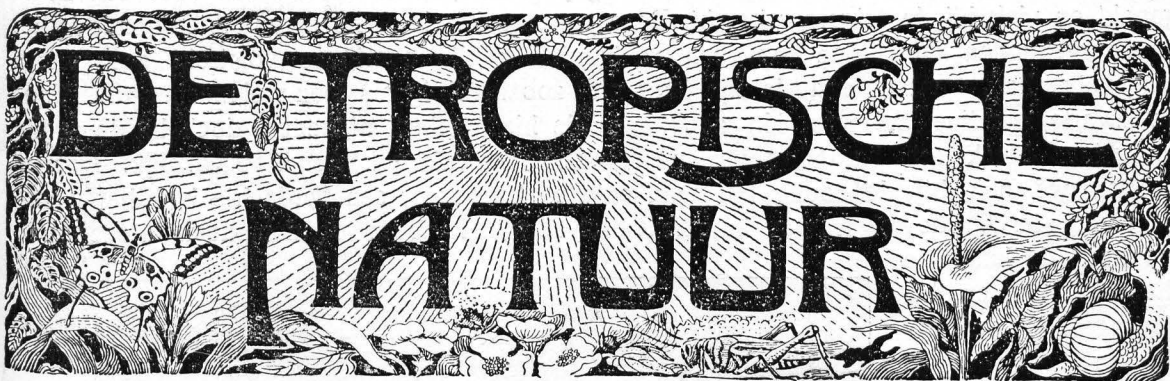

Redactie:

J. W. A. VAN WELSE, *Lembang.*
 DR. H. C. DELSMAN, *Weltevreden.*
 J. C. V. D. MEER MOHR JR. *Buitenzorg.*
 J. G. B. BEUMÉE, *Red.-Secretaris*
Pabaton, Buitenzorg.

Levend en Dood Materiaal:

J. G. B. BEUMÉE, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 P. A. OUWENS.
 J. SYBRANDI.
 EDW. JACOBSON.

Correspondent voor Nederland:

Prof. DR. W. ROEPKE, *Wageningen.*

Prijs per jaar f 8.50 — Leden der N. I. N. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

INDISCHE REIGERS IN GEVANGENSCHAP.

(*Ardeola speciosa* HORSE.)

In gevangenschap kan je het eigenlijk niet noemen, want gevangen waren ze alleen, toen ze nog klein en hulpeloos waren en niet konden vliegen. Ze waren toen niet meer dan een flinke mansvuist groot en zaten wel reeds vrij goed in de veeren, maar de vleugels waren nog slecht ontwikkeld en ze waren nog heelemaal van hun verzorgers afhankelijk. Verder maakte hun onvermogen om te vliegen, en zich aldus voor mogelijke belagers te beveiligen, hun voorloopig verblijf in een kooi wenschelijk. Ik had ze van een toekang-ajam, die geregeld eieren aan ons slijt, gekocht voor den luttelen prijs van anderhalven gulden. En ik heb van die veelvraten zeker meer plezier beleefd, dan menig aandeelhouder van z'n dividend. Veelvraten waren het, maar ik geloof ook, dat ze het bij den vorigen verzorger niet al te breed hadden gehad.

Spoedig liet ik ze los, terwijl ze des avonds weer, onder protest, werden opgevangen en opgesloten. Natuurlijk waren we in den eersten tijd bang voor aanvallen van de zijde onzer beide katten. De een is een goedmoedige, ietwat sullige doorvoede, erg „beschaafde” poes, die alleen bij hooge uitzondering eens een argeloos vogeltje vangt, maar de andere is een jonge halfwassen robbedoos, die zich direct door haar fantasie laat meeslepen en dan echte jungle-eigenschappen ten toon spreidt.

Het volgende werd nu met succes toegepast. De katten werden een voor een beetgepakt en vlak bij de reigers gebracht. Deze waren volstrekt niet bang en pikten onmiddellijk de voorgehouden kat in den kop, een mishandeling die overigens volstrekt geen wond tengevolge had, want de snavels zijn lang niet zoo krachtig als men wel meenen zou. Voor de zwarte, goedige kat was één zoo'n „gentle hint” geheel afdoende, doch bij de roode robbedoes bleek een herhaling van de operatie nog enkele keeren noodzakelijk. Daarna hebben we ook bij de roode kat geen enkelen keer meer een verdachte houding waargenomen, terwijl de reigers van hun kant niet de minste vrees toonden, doch integendeel, wanneer, de katten te dicht bij kwamen, bijvoorbeeld bij de voeding, onmiddellijk aanvallend optraden, door te blazen en te pikken. Grappig was daarbij het gedrag der katten. De goedige, zwarte kat trachtte nimmer het eten der reigers te stelen, wanneer ze in de nabijheid waren, doch de roode kat had er best een paar pikken in zijn kop voor over om wat van het rauwe vleesch machtig te worden, waarmee de reigers

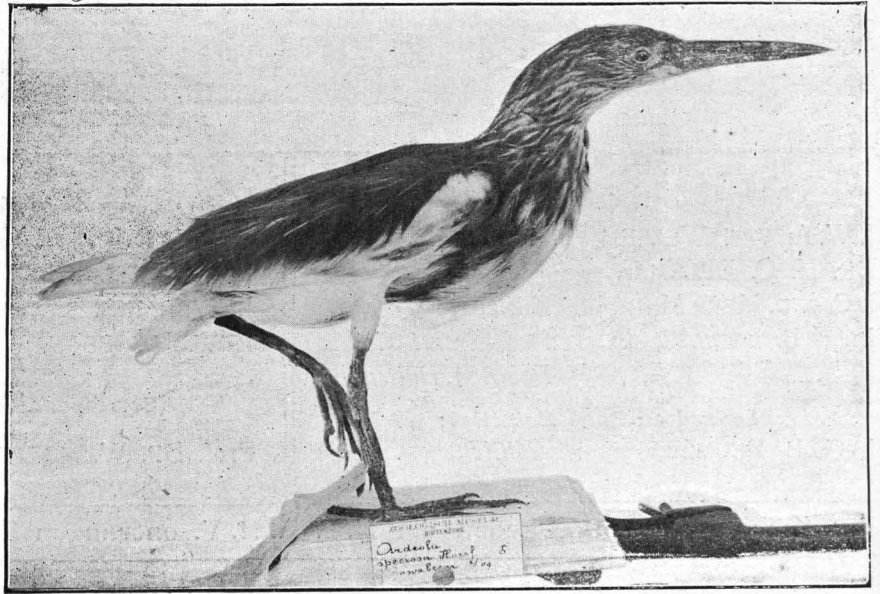

Fig. 1.

dagelijks gevoerd werden. Zij ging daarbij sluw en tegelijk onverschrokken te werk, terwijl haar gedrag tevens blijk gaf van groote hardnekkigheid. Ik liet haar steeds begaan, altijd pogende te zorgen, dat zij van het voer van de reigers afbleef, wat niet altijd gelukte en wat wel eens uitdraaide op een dolle jacht om het huis, waarbij „de rooie dief” met het geroofde stuk vleesch in z'n bek het „wild” uitmaakte en ik met een sapoe de jager was, terwijl de reigers verwonderd toekeken. Als ik maar „Jacob en Tommy” riep, zoo had mijn vrouw de reigers gedoopt, dan wist de roode kat al wat dat beteekende en kwam terstond toehollen. Ook de reigers reageerden op die namen of liever op de geluiden. Zoolang de reigers honger hadden, was er geen sprake van, dat er een kat bij het eten kwam. Met heftige pikken en met dreigend blazen en klapwieken werd zij verdreven. Gewoonlijk ging de roode poes dan languit in het gras liggen en schoof langzaam maar zeker, zoo plat mogelijk tegen den grond gedrukt, met aanliggende ooren en toegeknepen oogen, naar de etensbak toe om een kans af te wachten en ten slotte met een stukje gevallen vleesch ervan door te gaan, zich niet storende aan de pikken die ze daarbij opliep.

De reigers werden eerst met uitgekookt vleesch gevoed, maar spoedig toonden ze door gebrek aan eeflust, dat dit voedsel hun niet erg aangenaam was. Daarna kregen ze rauw vleesch en dit, overigens eentonige, menu, stond hun blijkbaar best aan. Zoo nu en dan kregen ze ook wat levende visch, die ze mochten opvisschen uit een bak. Ze vulden evenwel

het menu zelf aan, vooral toen ze langzamerhand leerden vliegen, met insecten, die ze met groote zekerheid en behendigheid vingen; vooral op sprinkhanen zag ik ze dikwijls jagen.

Het liefst vischten ze het vleesch uit een ondiep bakje met water op, het kon dan blijkbaar gemakkelijker naar binnen gewerkt worden. Overigens was het ongelooflijk welke om-

vangrijke objecten ze in staat waren te verzwellen. Eens wierp ik JACOB, de grootste van de twee, een driekwartvolwassen, doode weervogel voor. Eerst keek hij eens schuin naar het ding, doch toen hij de overtuiging had gekregen, dat het zoowel ongevaarlijk als eetbaar was, pakte hij het beet en werkte het, niet zonder moeite, naar binnen. De pooten van den dooden vogel staken daarbij langen tijd aan weerszijden van Jacobs bek uit, wat een allergekst gezicht opleverde. Ten slotte verdwenen in den loop van den middag ook dezelaatste restjes en liep JACOB met een dikken bobbel in zijn krop rond, terwijl hij telkens ging drinken iets wat ze trouwens na een maal geregeld doen. Het feit, dat JACOB in den namid-

dag ook nog een en-

Fig. 2.

kel stuk vleesch „er boven op nam”, pleit zoowel voor zijn eetlust als voor zijn digestievermogen.

Bij het visschen op de levende vischjes uit een ongeveer twee decimeter diepe wijdmondige flesch pikten de vogels eerst steeds tegen het glas. Dit *lijkt* het ons nu wel dom, maar is het eigenlijk in het geheel niet, want het dier handelt in dezen naar zijn gewone ervaring, die hem geleerd heeft, dat hetgeen hij zien kunt ook bereikbaar is, wanneer het maar dicht genoeg bij is. Deze vergissing zou zelfs een primitief mensch maken, terwijl zuige-

lingen zich daarmee zeker zouden vergissen. Zonder de kennis, dat er iets als glas bestaat, moet deze vergissing wel gemaakt worden. Ik reken den vogels deze schijnbare domheid volstrekt niet als zoodanig aan, zelfs niet dat ze haar herhaaldelijk begingen. Spoedig hadden ze, door ervaring, in de gaten, dat de visch van ter zijde niet te bereiken was en probeerden ze het van boven, waarna ze het ook van terzijde niet meer beproefden.

Aardig was het hun physiognomie te zien veranderen bij het najagen der prooi. Eerst hadden ze, zooals ze bij het eten dikwijls deden, toen ze vrijwel volwassen geworden waren, tegen hun verzorger en tegen elkaar wat verliefd gedaan. JACOB begint daar altijd mee. Hij zet zijn kopveeren op, spert zijn bek half open, wappert kwasi hulpeloos met zijn mooie, witte vleugels en laat gekke keelgeluidjes hooren, die klinken als een snel *tèt-tèt-tèt-tèt*, waarvan de eerste de hoogste is (B mol) en de andere ongeveer een halve noot lager, in snel tempo. Raakt

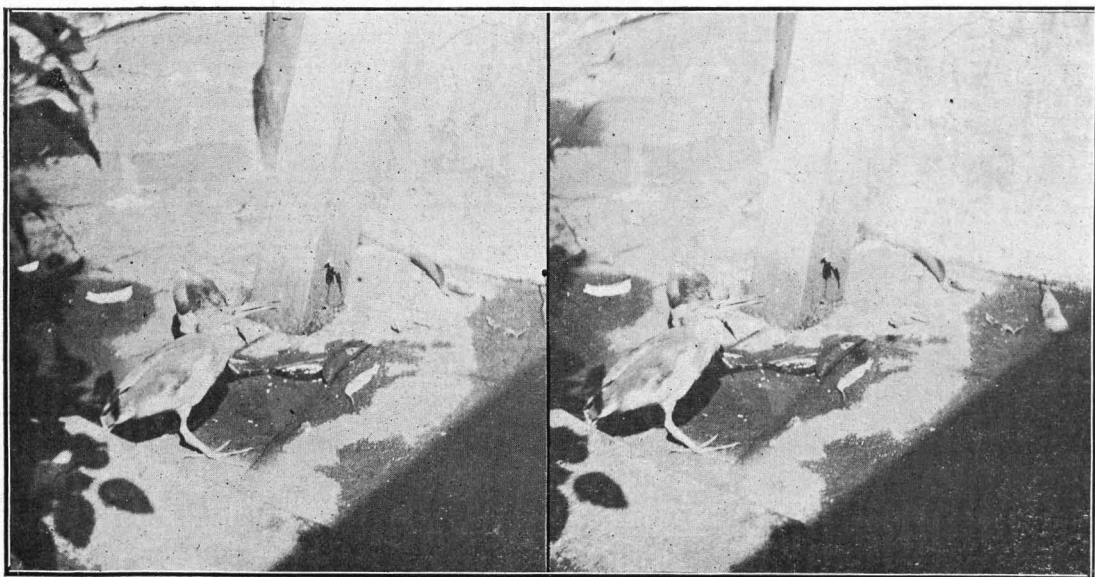

Fig. 3. *Tamme blekoks (reigers) Buitenzorg.*

hij in extase, wat bij het voeren dikwijls gebeurt, dan strekt hij den hals naar beneden en maakt een veel dieper en lager trompetgeluid. Deze aardigheden wisselt hij dan af, met een wild grijpen van een stukje vleesch, dat haastig verzwolgen wordt, waarna dan de komedie weer wordt voortgezet.

Toen ze nu de vischjes zagen, deden ze heel anders. Ze legden de kopveeren glad aan en bekeken vol aandacht en doodstil het vermoedelijk voor hen nieuwe schouwspel van de dartel rondzwemmende vischjes. Opeens schoot de tevoren gekromde hals uit en een vischje was gegrepen in wonderlijk juiste en snelle greep. Nu het eerste vischje naar binnen was volgden er meer en weldra was het glas leeg; ook de doode vischjes werden gevreten. Trouwens het schijnt ze niets te hinderen of het voedsel wat „adelijk” is. Walgelijk stinkend vleesch vreten ze nog met blijkbaaren smaak.

Natuurlijk zijn de vogels, die steeds van menschen afhankelijk zijn geweest, voor hun verzorger niet schuw, voor anderen echter wel degelijk. Verder is de kleinste der twee veel schuwer, ook voor den verzorger, als de grootste. JACOB is het makste en is aan mij persoonlijk zeer gehecht. Ook als hij zijn buik vol heeft, legt hij een opmerkelijke aanhankelijk-

heid aan den dag. Het is alleraardigst om te zien, hoe JACOB 's namiddags als hij zijn krop nog vol heeft, van het dak komt vliegen en op mijn stoel neerstrijkt om aangehaald te worden. Hij zet zijn kopveeren op, spert zijn bek open en stoot allerlei gekke geluidjes uit, die zijn genegenheid moeten vertolken, terwijl zijn vleugels beurtelings op en neer wapperen. Eerst gaat hij op de stoelleuning zitten, daarna op mijn arm en vervolgens op mijn schouder. Uit vrees, dat hij met zijn snavel naar mijn oogen zal pikken, want alles dat beweegt wordt bepikt, zet ik hem dan weer op mijn arm, en strijk hem over den rug, wat hij zich laat welgevallen. Daarna gaat hij gewoonlijk, met onder 't lijf gevouwen pooten, op mijn arm zitten en blijft daar, zoolang ik hem niet verjaag. 's Morgens komt hij zelfs de kamer binnen om me te begroeten en als hij mijn stem maar hoort, gaan de kopveeren omhoog, de snavel open en begint het klapwieken.

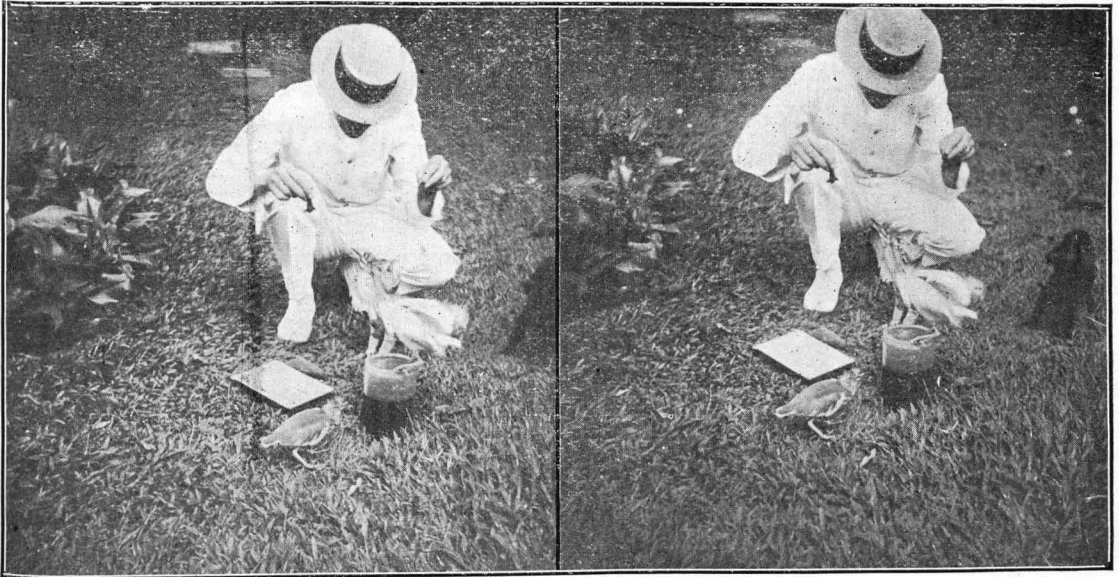

Fig. 4.

Hoe mak de vogel evenwel ook is, hij houdt er niet van vastgegrepen te worden, dan vliegt hij weg om evenwel spoedig weer terug te komen. Zonderling is het, dat de andere vogel zoo schuw blijft, hoewel beide vogels gelijk behandeld worden en ik juist met de schuwste voorzichtig ben en nooit poog hem te grijpen.

De vogels beginnen nu grootere vluchten te maken. Ze slapen in de onmiddellijke omgeving van het huis. Telkens verwisselen ze, om mij onbekende en niet te bevroeden redenen, van slaappleatsen. Eerst sliepen ze in een groote ficus, daarna brachten ze enkele nachten in een lage djerokboom door. Thans slapen ze al eenige weken in een groepje lage palmen tusschen het huis en het pavillioen. 's Morgens heel vroeg verlaten ze hun slaappleats en gaan op expeditie. Ze maken groote rondvluchten tientallen meters boven het huis en zetten zich bij voorkeur neer in de hoogste toppen van de hooge boomen in de omgeving.

Roep ik JACOB, dan komt hij niet zelden naar omlaag. In ieder geval komen ze tegen etenstijd, als de slagerskatjong het vleesch brengt, op het erf terug. Ze krijgen dan een deel van hun maal, doch het hoofdmaal geef ik ze, als ik om half twee thuiskom. 's Middags blijven ze op het erf, liefst op den rand van een waterbak, waar ze naar de goudvisschen zitten

te gluren. De bak is diep en daarom durven ze er blijkbaar niet in. Tegen den avond gaan ze eerst op het dak en daarna begint weer de rondvlucht naar de hooge boomen in de omgeving.

Tegen donker zoeken ze dan eindelijk hun palmen weer op. Ze slapen altijd bij elkaar. Voor anderen dan mij zijn ze zeer schuw, doch in de andere huisgenooten hebben ze toch meer vertrouwen dan in geheel vreemden. Zoo gaat JACOB dikwijls weg van mijn stoel als er iemand komt en als er bezoek is, wil of durft hij vaak ook niet bij mij komen. Toch is het een keer gebeurd, dat JACOB op mijn schouder neerstreek, toen we bij onze naaste bureu thee dronken en zich aan de aanwezigheid van 2 vreemden in het geheel niet stoorde.

Ik heb den indruk dat JACOB en TOMMY een paartje zijn. TOMMY maakt JACOB dikwijls het hof. Ik geloof dus, dat JACOB eigenlijk JACOB A moest heeten. De vogels spelen in den laatsten tijd vaak met takjes. Ik hoop, dat ze gaan nestelen. Overigens blijven ze vrij om weg te gaan als ze dat willen. Van kortwieken wil ik niets weten. Men behoeft maar de vlieg oefeningen van zoo'n reiger aan te zien om te beseffen welk genot dat voor het dier moet zijn. Half Juli gingen wij voor een maand op reis en lieten de zorgen voor het geregelde voeden van onze reigers aan een betrouwbaar inlander over, die reeds jaren bij mij in dienst is. Hoewel, volgens zijn zeggen, de vogels elken dag twee keer hun gewone voedsel ontvangen hebben, waren zij den vierden dag verdwenen en zijn niet meer teruggekomen. Het is ze zeker in het verlaten huis te triestig geworden en nu behalve het voedsel geen enkelen band hen meer bond, volgden ze „the call of the wild“. Dat ze dien „call“ reeds eerder vernomen hebben, blijkt wel uit hun dagelijksche evolutiën en tijdelijke afwezigheid.

Het is goed zoo. De herinnering aan onze vrije vrienden is mij liever, dan de aanwezigheid van een paar gekortwiekte stumpers in mijn tuin. Maar toch koester ik eene stille hoop, dat de vogels, door een onbestemde herinnering gedreven, nog eens terug zullen keeren naar de plaats, waar ze het toch niet kwaad hebben gehad. In dat geval zullen we niet vergeten het onze lezers te melden.

S. L.

N A S C H R I F T.

Een goede beschrijving van den volwassen vogel vindt men in VAN BALEN, wiens handige en naar mij voorkomt ook betrouwbare boek, in het bezit behoort te zijn van ieder natuurvriend. Voor wien het niet bezit, laat ik hieronder nog even eene beschrijving van den ouden en ook van den jongen vogel volgen.

„Kop, nek en borst geelbruin, van den bovensnavel af meer kaneelkleurig en naar beneden allengs donkerder tot het op de borst en het ondergedeelte van den nek donker roodbruin is. De in den nek afhangende kuifvederen zijn licht kaneelkleurig en steken duidelijk af tegen het donker gedeelte van den nek, terwijl de punten van die veeren het lichtst zijn. De rug en de lange afhangende siervederen zijn zwartachtig loodkleurig met een blauw-grijzen gloed. De stuit, de vleugels en de staart zijn wit, de vleugels met een geelachtige tint. Kin, hals en buik zijn wit. De pooten zijn groenachtig bruin, de iris is geel. Hij bereikt slechts eene lengte van 37 c.M“.

De jonge vogel ziet er geheel anders uit, gelijk foto No. 2 aantoont. De boven-deelen zijn bruinachtig grijs, en kop en hals bestrooid met lichtere veeren. De op de foto lichtgekleurde deelen zijn wit. De snavel is geelachtig met donkere punt. De huid om de oogen is groen, ook de schedelhuid draagt die kleur. De iris is geel, de pooten zijn ook groen. De kopvederen kunnen gemakkelijk worden overeind gezet.